

## რეზიუმე

ყოველი ქვეყანა სხვა ქვეყნებთან საგარეო სავაჭრო ურთიერთობების დამყარების, განვითარებისა და რეგულირების მიზნით, აგრეთვე, სახელმწიფო ინტერესებიდან გამომდინარე, ახორციელებს გარკვეულ პოლიტიკას, რომელიც ითვალისწინებს დასახული მიზნების შესაბამისი მეთოდებისა და საშუალების შემუშავებასა და გამოყენებას. მსოფლიოს არც ერთი ქვეყანა არ იძლევა თავის საზღვარზე საქონლისა და მომსახურების არარეგულირებადი ნაკადების მოძრაობის უფლებას.

საერთაშორისო ეკონომიკა ძირითადად იკვლევს სუვერენულ სახელმწიფოებს შორის ეკონომიკურ ურთიერთობების დროს წარმოშობილ პრობლემებს. მათგან აღსანიშნავია არასატარიფო ბარიერების გავლენა ქვეყნებს შორის ვაჭრობაზე. არსებობს ბიზნესის არასატარიფო შეზღუდვის 800-მდე სახეობა. არასატარიფო შეზღუდვები მსოფლიო ბიზნესის 20-30%-ს მოიცავს.

ევროკავშირი, დღევანდელ მსოფლიოში ყველაზე წარმატებული რეგიონული გაერთიანება, რომელიც ერთიანი ბაზრის სტრუქტურით ფუნქციონირებს. მის ერთიან ბაზარზე შესაღწევად რთული მოთხოვნებია დასაკმაყოფილებელი, რომელიც არასატარიფო ბარიერებით განისაზღვრება.

**საკვანძო სიტყვები:** არასატარიფო ბარიერი, საერთაშორისო ბიზნესი, ევროკავშირი, მესამე ქვეყანა, “CE” მარკირება

## Summary

Every country, in order to establish, develop and regulate foreign trade relations with other countries, as well as depending on state interests, carries out certain policy, which is oriented on development and application of methods and tools to achieve the goals which are set. No country in the world allows unregulated flow of goods and services on its borders.

Examines the international economy of sovereign states, the economy relations at the problems caused. The most notable effect non-tariff barriers to trade between the two countries. There are 800 species of business, non-tariff restrictions. Non-tariff restrictions to include the world business 20-30%.

The European Union is the most successful regional integration having the common market. In order to enter this common market, there are difficult requirements to be met presented by non-tariff barriers.

**Keywords:** non-tariff barriers, international business, the European Union, a third country, “C E” marking

\* \* \* \* \*

თანამედროვე ეტაპზე საერთაშორისო ბიზნესში ჩართული ქვეყნები შიდა ბაზრის, ეროვნული მრეწველობის, მოსახლეობის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, გარემოს, მორალის, რელიგიის, ეროვნული უსაფრთხოების დაცვის მიზნით ძირითადად არასატარიფო ბარიერების გამოყენებას მიმართავენ. გამონაკლისი არც რეგიონული ინტეგრაციული გაერთიანებებია, განსაკუთრებით ევროკავშირი, რომელიც არასატარიფო ბარიერებს საერთაშორისო ვაჭრობაში სულ უფრო აქტიურად იყენებს.

ევროკავშირი, დღევანდელ მსოფლიოში ყველაზე წარმატებული რეგიონული გაერთიანებაა, რომელიც ერთიანი ბაზრის სტრუქტურით ფუნქციონირებს. მის ერთიან ბაზარზე შესაღწევად რთული მოთხოვნებია დასაკმაყოფილებელი, რომელიც არასატარიფო ბარიერებით განისაზღვრება. თანამედროვე გლობალურ სამყაროში საგარეო სავაჭრო ურთიერთობების დამყარება და მასში აქტიურად ჩართულობა ყველა ქვეყნისათვის მეტად მნიშვნელოვანია. საერთაშორისო ვაჭრობაში მონაწილე ქვეყნები სავაჭრო გაცვლისა და თვით ამ მოქმედების უზრუნველყოფის მიზნით ახორციელებენ სხვადასხვა სახის ტექნიკური რეგულაციების გამოყენებას. ტექნიკური რეგულაციები და სხვა არასატარიფო ღონისძიებები, რომლებიც თავისუფალ ვაჭრობას ზღუდავს, ძირითადად გამოიყენება იმისათვის, რომ დაიცვან ქვეყნის შიგა

ვაჭრობა უცხოური კონკურენციისაგან და ასევე, ფალსიფიცირებული და უხარისხო პროდუქტისაგან.

თანამედროვე ეტაპზე ევროკავშირის გლობალურ ეკონომიკაში ერთ-ერთი ლიდერი პოზიცია უკავია. იგი მსოფლიო ვაჭრობის ლიდერია და ექსპორტის მოცულობით პირველი ადგილი უკავია მსოფლიოში (მხოლოდ ცალკე აღებული გერმანია მსოფლიოს №1 ექსპორტიორია), ხოლო იმპორტის მოცულობით მეორე ადგილი უკავია ამერიკის შეერთებული შტატებ შემდეგ.<sup>1</sup>

ევროკავშირმა შიგა ვაჭრობაში სატარიფო ბარიერები გააუქმა 1968 წელს, მაგრამ, სამაგიეროდ, ევროკომისიის მიერ 1985 წელს მიღებულ იქნა „თეთრი ფურცელი“, რომელიც განსაზღვრავდა არასატარიფო ბარიერებს, როგორც ვაჭრობის სრულყოფის საშუალებას. მასში მოცემული იყო 282 მარეგულირებელი ზომა, რომელთაგან უმეტესობა 1995 წლისთვის ნევრი ქვეყნების კანონმდებლობაში აისახა. ის მოიცავდა მთელ რიგ ტექნიკურ, ფიზიკურ და ფინანსურ ნორმებს. ეს ბარიერები გამოიყენებოდა ევროპის შიდა ვაჭრობაში, თუმცა ევროკავშირი დღეს ერთიან სავაჭრო პოლიტიკას ატარებს და შესაბამისად, ეს მოთხოვნები მხოლოდ მესამე ქვეყნებზე ვრცელდება. დღეს არსებული ნორმები რიცხობრივად გაცილებით მეტია, ვიდრე 1985 წლის „თეთრ ფურცელში“ იყო მოცემული.

ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე შესაღწევად, რთული მოთხოვნებია დასაკმაყოფილებელი. მოთხოვნათა სირთულე ნაკარნახევია ევროკავშირის ნევრ სახელმწიფოთა სურვილით, ერთი მხრივ, მაქსიმალურად დაიცვან საკუთარი მოქალაქეების ჯანმრთელობა, ხოლო მეორე მხრივ, ევროკავშირის შიდა ბაზარზე სამართლიანი კონკურენციის პირობები შექმნან, ანუ არ დაუშვან საკუთარ ბაზარზე ისეთ პირობებში და ისეთ ტექნოლოგიით დამზადებული პროდუქციის შემოსვლა, რომელიც ევროკავშირის სტანდარტებს არ შეესაბამება, შესაბამისად, დაბალი თვითღირებულება აქვს და ამით ბაზარზე გარკვეულ უპირატესობას ფლობს.<sup>2</sup>

ევროკავშირის არასატარიფო ბარიერების დაძლევა გართულებულია იმ მიზეზითაც, რომ ეს ბარიერები ევროკავშირის ინსტიტუტების მიერ დამტკიცებული საკანონმდებლო აქტებისა და ევროკავშირის ნევრი ქვეყნების ეროვნული კანონმდებლობების რთული სინთეზის შედეგია. აღსანიშნავია ისიც, რომ ხსენებული სინთეზური საკანონმდებლო ბაზა მუდმივად განახლების პროცესშია.

ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტის დამაბრკოლებელი ფაქტორი შეიძლება იყოს როგორც პროდუქციის ტექნიკური სტანდარტი და სერტიფიცირების მოთხოვნა, ასევე, პროდუქციის წარმოშობის მოთხოვნების დაცვა, ხარისხის კონტროლი, მომხმარებელთა დაცვა, საბაჟო და ბიუროკრატიული

პროცედურები, გარემოს დაცვითი ზომები და ა.შ.

სურსათის უვნებლობა ევროკავშირის კვების პროდუქტების კანონმდებლობის უმნიშვნელოვანესი (საკვანძო) საკითხია. სასურსათო კრიზისმა, რომელსაც მე-20 საუკუნის 90-იან წლებში ჰქონდა ადგილი, უსაფრთხოება ევროკავშირის სასურსათო პოლიტიკის დღის წესრიგში წამყვანი ადგილი მიუჩინა. შედეგად, მოხდა ევროპული კანონმდებლობის რესტრუქტურირება.

სურსათის ძირითადი კანონი—ევროსაბჭოს დადგენილება (CH 178/2002) ევროკავშირის მთავარი სახელმძღვანელო დოკუმენტია კვების პროდუქტების წარმოებისა და მარკეტინგის სფეროში (ევროკავშირში სურსათის ექსპორტირების ჩათვლით).

ძირითადი კანონი მოითხოვს ევროკავშირში გასაყიდად შემოტანილი ყველა სახის სურსათის უსაფრთხოებას და აწესებს გამჭვირვალობის აუცილებლობას კვების მთელ ჯაჭვში. ევროკავშირის კვების პროდუქტების უსაფრთხოების კანონმდებლობა მოიცავს კონტროლის პროცედურებს (დადგენილება CH 882/2004), სურსათისა და საქონლის კვების პროდუქტების ჰიგიენის ძირითად მოთხოვნებს (დადგენილება CH 852/2004), ცხოველური წარმოშობის კვების პროდუქტების ჰიგიენის წესებსა (დადგენილება CH 853/2004) და ცხოველური პროდუქტების კონტროლის მექანიზმებს (CH 854/2004). უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირის დირექტივები საკანონმდებლო აქტებია და მათი გათვალისწინება სავალდებულოა ყველა ნევრი ქვეყნისთვის. ამდენად, მათი კანონმდებლობები სრულად ჰარმონიზირებულია ევროკავშირის შესაბამის დადგენილებებთან. სურსათის ძირითადი კანონის და მოქმედების სფეროს მიზანია ევროკავშირში გასაყიდად (რეალიზაციისთვის) განკუთვნილი პროდუქციის უსაფრთხოების გარანტიის სისტემის ჩამოყალიბება. კანონის მოქმედების სფერო სრულად მოიცავს ევროკავშირში იმპორტირებულ სურსათს. სურსათში იგულისხმება სასმელიც და სხვა ნივთიერებებიც (წყლის ჩათვლით), რომლებიც საკვები პროდუქტების წარმოების, მომზადებისა და დამუშავების პროცესში ერთვება.

მესამე ქვეყნებიდან ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტს ევროკავშირის სამი სახის საკანონმდებლო აქტი არეგულირებს, ესენია:

- ვეგორეგულაციები რომელთაც პირდაპირი მოქმედება აქვთ და არ საჭიროებენ ევროკავშირის ნევრი ქვეყნების ეროვნულ კანონმდებლობებში ასახვას.
- ევროდირექტივები — რომლებიც სავალდებულოა ევროკავშირის ყველა ნევრი ქვეყნისათვის და მოითხოვენ ეროვნულ კანონმდებლობაში ასახვას. ამასთან, ევროკავშირის ნევრ ქვეყნებს ეძლევათ საშუალება, ეროვნული კანონმდებლობის საშუალებით თავად განსაზღვრონ ამ დირექტივებით გათვალისწინებული მიზნების შესრულების გზები;
- ევროკავშირის საბჭოს გადაწყვეტილებები - ინ-

1 [www.eurostat.ec.europa.eu](http://www.eurostat.ec.europa.eu)

2 [www.marking.europa.eu](http://www.marking.europa.eu)

დივიდუალური გადაწყვეტილებების მიღების გზით, ევროკავშირის ინსტიტუტებს ეძლევათ ბერკეტები, შესაბამისი ზომები გაატარონ კონკრეტული პირების, კომპანიების ან წევრი ქვეყნის მიმართ.

გადამუშავებული პროდუქციის მარკირება ნიშნით „CE“ მესამე ქვეყნებიდან ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტირებისათვის დაწესებული მოთხოვნაა, რომელიც განსაზღვრავს, რომ ევროკავშირის ბაზარზე მოტანილი პროდუქცია უსაფრთხოა მომხმარებლის ჯანმრთელობისათვის. „CE“ მარკირების მოთხოვნა სავალდებულოა გადამამუშავებული მრეწველობის პროდუქციის ფართო ჩამონათვალისათვის. არსებობს პროდუქციის სამი ჯგუფი, რომელსაც აუცილებლად უნდა გააჩნდეს „CE“ მარკირება, ესენია:

1. ყველა ახალი პროდუქცია, წარმოებული როგორც ევროკავშირის წევრ, ასევე სხვა ქვეყნებში;

2. ევროკავშირში მესამე ქვეყნებიდან იმპორტირებული გამოყენებული და მეორადი მოხმარების პროდუქცია;

3. არსებითად მოდიფიცირებული პროდუქცია, რომელზეც ახალი პროდუქტების მსგავსად, შესაბამისი ევროდირექტივები ვრცელდება.

„CE“ მარკირება არ გამოიყენება მაგალითად ავეჯის, ტყავისა და ზოგიერთ საფეიქრო ნაწარმზე. „CE“ მარკირების გამოყენება შეუძლია როგორც ევროკავშირის, ისე მის არაწევრ ქვეყანას, თუ ამ უკანასკნელის „შესაბამისობის შეფასების სისტემა“ შესაბამისი ევროდირექტივების მოთხოვნებს აკმაყოფილებს.

#### გამოყენებული ლიტერატურა:

1. [www.eu.org.com](http://www.eu.org.com)
2. [www.eurostat.ec.europa.eu](http://www.eurostat.ec.europa.eu)
3. [www.efsa.europa.eu](http://www.efsa.europa.eu)
4. [www.marking.europa.eu](http://www.marking.europa.eu)
5. [www.wto.org.com](http://www.wto.org.com)